

ДЪРЖАВЕН ЗРЕЛОСТЕН ИЗПИТ ПО БЪЛГАРСКИ ЕЗИК И ЛИТЕРАТУРА

19 май 2021 година

ПЪРВИ МОДУЛ (60 минути)

Отговорите на задачите от 1. до 30. включително отбелязвайте в листа за отговори.

1. В кой ред е допусната правописна грешка?

- А) навярно, излетели, железни
- Б) обиколка, обвинявам, уговорка
- В) медийна, комедии, геройски
- Г) вържа, издържливи, вдлъбнат

2. В кой ред НЕ е допусната правописна грешка?

- А) гардероб, микроб, параграф
- Б) нишка, полдошка, верижка
- В) гигантски, безпирни, скоростни
- Г) сделка, здрач, сдружение

3. В кое изречение е допусната правописна грешка?

- А) Тържественната заря в памет на загиналите за свободата на родината ще се проведе утре вечерта.
- Б) От 2016 г. обучението за придобиване на средно образование се провежда в два гимназиални етапа.
- В) Най-добрият ни боксьор се размина с ценната титла, но въпреки това публиката го изпрати с аплодисменти.
- Г) Задачата на вратаря е да предотвратява вкарването на гол от противниковия отбор.

4. В кое изречение НЕ е допусната правописна грешка?

- А) Вследствие на поройните дъждове е затруднено преминаването през участъка.
- Б) До колкото съм запознат, не се очакват никакви промени в обявения график.
- В) Пред къщата ни построиха десет етажен блок, който скри изгледа към планината.
- Г) Най-харесвам да съм заобиколен от приятели, които са близки до сърцето ми.

5. В кое изречение е допусната правописна грешка?

- А) Втората по дължина планина в България е Средна гора.
- Б) Всяко лято посещавах възрастната си баба в Нова Загора.
- В) През ренесанса всички изкуства получават мощен тласък.
- Г) През месец март предстои повишение на температурите.

6. В коя от подчертаните думи е допусната граматична грешка?

Петимата състезатели (А) от нашия тим спечелиха 3 златни медала (Б) и постигнаха по-добър общ резултат от останалите 8 отбора (В). След състезанието няколко члена (Г) на журито поздравиха играчите ни.

7. В кое изречение е допусната грешка при членуването?

- А) Възобновяват се женските и детските консултации в болниците.
- Б) Всички бяха изтощени от дългия и уморителен преход през деня.
- В) Подаръкът поднесоха колегите, а поздравлението отпрати директорът.
- Г) Столичният общински съвет удължава срока за приемане на документи.

8. В кое изречение е допусната граматична грешка?

- А) Днес ще разгледаме климатичните особености на Северното и на Южното полукълбо.
- Б) Предлагаме утре да се обадим на кандидатите и да ги поканим на събеседване.
- В) Наблюдавайки мача, зрителите обсъждаха борбата между претендентите за титлата.
- Г) Добре знаете, че винаги съм обичал да се срещам и да общувам с млади творци.

9. В кое изречение НЕ е допусната пунктуационна грешка?

- А) Това пътуване се оказа, колкото полезно, толкова и приятно за всеки един от нас.
- Б) Сгушена сред дърветата хижата сякаш нарочно се беше скрила от нашите погледи.
- В) Уморен, но доволен от преживяното през изминалия ден той потъна в дълбок сън.
- Г) От една страна, това е добре за всички, но от друга страна, трябва да се внимава.

10. В кое изречение НЕ е допусната пунктуационна грешка?

- А) Вълните, изведнъж станаха по-големи, грабнаха лодката и я понесоха навътре в морето.
- Б) Дълго време се чудеше, кой би могъл да му даде някаква точна информация за продажбата.
- В) Реших да се обърна към теб не, защото си ми приятел, а защото си най-компетентен по въпроса.
- Г) Брат ми изключително боязливо борави с новите технологии, но като гледам, не се отказва.

11. В кое изречение НЕ е допусната лексикална грешка?

- А) Благодарение на обилния снеговалеж самолетът не успя да излети навреме.
- Б) Известно е, че в миналото някои племена са пренасяли в жертва животни.
- В) Посъветвах го да не се разсейва много, а да се съсредоточи на проблема.
- Г) Наистина изпитвам пълно удовлетворение от представянето си на изпита.

12. Кое фразеологично словосъчетание НЕ означава *обзема ме силен страх*?

- А) падна камък от гърба ми
- Б) полазват ме ледени тръпки
- В) изправят ми се косите
- Г) кръвта ми замръзва

13. От коя творба са стиховете?

Къде е тука нашата съдба?

Къде е драмата?

Къде съм аз? Кажете!?

*В гърдите ни опрян е за стрелба
на времето барутно пистолета.*

- А) „Повест“
- Б) „Кино“
- В) „Юноша“
- Г) „Борба“

14. В кой ред авторът на всички творби е Иван Вазов?

- А) „Паисий“, „Потомка“, „При Рилския манастир“
- Б) „Стон“, „Книгите“, „Опълченците на Шипка“
- В) „Под игото“, „Обесването на Васил Левски“, „Борба“
- Г) „Чичовци“, „Дядо Йоцо гледа“, „Българският език“

15. Цветана и Тиха са героини от творби на:

- А) Елин Пелин
- Б) Йордан Йовков
- В) Иван Вазов
- Г) Алеко Константинов

16. Коя от посочените творби НЕ е поема?

- А) „Ралица“
- Б) „Септември“
- В) „Пловдив“
- Г) „Градушка“

17. В коя творба се утвърждава идеята за обезсмъртяването на героя, посветил живота си на борбата за свободата на родината?

- А) „Cis moll“
- Б) „Хаджи Димитър“
- В) „Сиротна песен“
- Г) „При Рилския манастир“

18. Драматичните взаимоотношения между героите в повестта „Гераците“ са резултат от:

- А) готовността за саможертва в името на свободата
- Б) различията в естетическите възгледи за изкуството
- В) разпадането на родовата патриархална общност
- Г) обезличаващата антихуманна същност на войната

19. Кое твърдение НЕ е вярно?

- А) Лирическата героиня на Елисавета Багряна е обградена от предмети, напомнящи за смъртта и преходността на човешкия живот.
- Б) Лирическата героиня на Елисавета Багряна отстоява себе си, отхвърля всичко, което ограничава правото ѝ на свободен избор.
- В) Лирическата героиня на Елисавета Багряна се разграничава от общоприетите традиционни социални роли на майка и на съпруга.
- Г) Лирическата героиня на Елисавета Багряна се противопоставя на патриархалните норми и е подвластна на изначалните сили на природата и на битието.

20. Експресионизмът като литературно явление в България се характеризира с:

- А) отказ от интерпретиране на социалната проблематика
- Б) възвеличаване на индивидуалната роля на твореца
- В) пресъздаване на интимните преживявания на човека
- Г) естетизация на грозното и оварваряване на словото

21. В коя творба е използвана ретроспекция?

- А) „Самотен гроб в самотен кът“
- Б) „Шибил“
- В) „Задушница“
- Г) „Мечтатели“

22. Какво е подчертаното изразно средство?

*На безстрастното време в неспира
гасне мълком живот неживян...*

- А) хипербола
- Б) оксиморон
- В) метонимия
- Г) сравнение

Прочетете двата текста и изпълнете задачите към тях (от 23. до 30. включително).

ТЕКСТ 1

В гористите местности на Западен и на Централен Китай живее черно-бял бозайник – вид мечка, известна в науката с наименованието *голяма панда*, но наричана още *бамбукова мечка*. Названието *бамбукова мечка* ѝ е дадено, понеже обитава планински бамбукови гори. Имало е предложение пандата да се обособи в собствено семейство, тъй като устройството на черепа ѝ и на зъбите ѝ не прилича на това на мечките.

Голямата панда достига на дължина 120 – 150 см и тежи от 30 до 160 кг. Опашката ѝ е дълга около 12 см. Козината ѝ е гъста, през плешките и предните ѝ крака минава широка черна ивица. Задните крака са черни, има черни петънца по ушите и около очите. Заради отличителната си окраска е известна и с наименованието *пъстра мечка*. Късите дебели крайници завършват с масивни лапи с огромни нокти, като в основата им са разположени специални възглавнички. Храни се предимно с бамбук, като хваща филизите и листата на това растение с помощта на специално приспособление на предната си лапа. Голямата панда има тровава походка на земята, но се катери пъргаво по дърветата. Живее поединично, но не и по време на размножителния си период. Размножава се от март до май, като бременността е с продължителност 122 – 163 дена. Бебето панда тежи едва 100 грама и майката го носи, притискайки го към гърдите си с големите си предни лапи.

Пандите са преследвани от ловци заради специфичната козина, което води до изчезването им в някои райони. Пандите в природата имат бавен размножителен цикъл, а размножаването на уловените панди е съпроводено с огромни затруднения. Строгите наказания от страна на китайското правителство са намалили лова, но териториите, обитавани от панди, стават все по-малко. Въпреки че природните местности, в които живеят, са защитени като природни резервати, има случаи, в които **браконieri** продължават да ловуват и да убиват панди.

ТЕКСТ 2

„Дългогодишната работа на природозащитниците се увенча с успех. Голямата панда вече не е застрашен вид“, съобщи Би Би Си. Официалният статут на любимото на мнозина животно беше променен от *застрашен* на *уязвим* заради нарастването на популацията на вида в Китай. Фактът беше обявен като част от промените в Червения списък на Международния съюз за защита на природата (IUCN).

Усилията на Китай дадоха резултат. През 2004 г. е имало само 1596 панди в дивата природа, но по последни данни броят им се е увеличил и вече има регистрирани 1864 възрастни панди. Няма точни сведения за броя на малките, но се предполага, че общият

брой на представителите на вида е около 2060. „Данните от национални проучвания с различен мащаб показват, че наблюдаваният по-рано спад на популацията е овладян и че тя е започнала да нараства“, гласи докладът на IUCN. Тези позитивни резултати са плод на усилията на хората, ангажирани с опазването на пандата чрез грижи за нормалното състояние на нейните местообитания, чрез програми за залесяване и чрез забраната за лова на този животински вид. Според учените китайците са свършили много добра работа с пандите, след като са разбрали, че **ножът е опрял до кокала**.

Международният съюз за защита на природата обаче предупреди, че успехът може да се окаже краткосрочен. Възможно е промените в климата да унищожат над една трета от бамбуковите гори в следващите 80 години. „Поради тази причина популацията на пандите се очаква да намалее въпреки постигнатия в последните 20 години напредък“, прогнозира природозащитниците. Оказва се, че за да бъде запазен този емблематичен вид, трябва да продължат ефективните мерки за защита на горите и да се реагира на нововъзникващите заплахи.

23. От коя сфера на общуване е Текст 1?

- А) естетическата сфера
- Б) научната сфера
- В) битовата сфера
- Г) институционалната сфера

24. Кое от посочените твърдения е вярно за Текст 1?

- А) Дават се сведения за различните видове панди в Китай.
- Б) Представя се информация за конкретен вид бозайник.
- В) Постава се акцент върху хранителния режим на мечките.
- Г) Призовава се към преследване на браконьерите на панди.

25. Използваната в Текст 1 дума *браконieri* е:

- А) дума от чужд произход
- Б) дума от уличния жаргон
- В) дума от домашен произход
- Г) дума с експресивно значение

26. Кое от посочените твърдения е вярно според Текст 1?

- А) Черно-белият бозайник е известен под общо три наименования.
- Б) Пандите се размножават само през второто полугодие.
- В) Голямата панда е по-подвижна, когато ходи по земята.
- Г) Строгите наказания водят до увеличаване на лова на пандите.

27. От коя сфера на общуване е Текст 2?

- А) медийната сфера
- Б) научната сфера
- В) естетическата сфера
- Г) битова сфера

28. Кое от посочените твърдения е вярно за Текст 2?

- А) Представя се подробна информация за видовете панди.
- Б) Акцентира се върху отглеждането на пандите по света.
- В) Анализират се причините за промените в климата.
- Г) Дават се сведения за увеличаване брой на пандите.

29. Словосъчетанието *ножът е опрял до кокала*, използвано в Текст 2, е:

- А) израз от професионалната сфера
- Б) израз от официалното общуване
- В) израз от териториален диалект
- Г) израз за постигане на експресивност

30. Кое от посочените твърдения е вярно според Текст 2?

- А) Нарастването на популацията на пандите се дължи на усилията по опазването на този животински вид.
- Б) Официалният статут на голямата панда е променен заради намаляването на популацията.
- В) Общият брой възрастни от вида на голямата панда се е увеличил до около 2060 екземпляра.
- Г) Промените в климата благоприятстват увеличаването на популациите на голямата панда.

ДЪРЖАВЕН ЗРЕЛОСТЕН ИЗПИТ ПО БЪЛГАРСКИ ЕЗИК И ЛИТЕРАТУРА

19 май 2021 година

ВТОРИ МОДУЛ (60 минути)

Отговорите на задачите със свободен отговор запишете в свитъка за свободните отговори на предвиденото място.

Прочетете двата текста и изпълнете задачите към тях (от 31. до 34. включително).

ТЕКСТ 1

В гористите местности на Западен и на Централен Китай живее черно-бял бозайник – вид мечка, известна в науката с наименованието *голяма панда*, но наричана още *бамбукова мечка*. Названието *бамбукова мечка* ѝ е дадено, понеже обитава планински бамбукови гори. Имало е предложение пандата да се обособи в собствено семейство, тъй като устройството на черепа ѝ и на зъбите ѝ не прилича на това на мечките.

Голямата панда достига на дължина 120 – 150 см и тежи от 30 до 160 кг. Опашката ѝ е дълга около 12 см. Козината ѝ е гъста, през плешките и предните ѝ крака минава широка черна ивица. Задните крака са черни, има черни петънца по ушите и около очите. Заради отличителната си окраска е известна и с наименованието *пъстра мечка*. Късите дебели крайници завършват с масивни лапи с огромни нокти, като в основата им са разположени специални възглавнички. Храни се предимно с бамбук, като хваща филизите и листата на това растение с помощта на специално приспособление на предната си лапа. Голямата панда има тремава походка на земята, но се катери пъргаво по дърветата. Живее поединично, но не и по време на размножителния си период. Размножава се от март до май, като бременността е с продължителност 122 – 163 дена. Бебето панда тежи едва 100 грама и майката го носи, притискайки го към гърдите си с големите си предни лапи.

Пандите са преследвани от ловци заради специфичната козина, което води до изчезването им в някои райони. Пандите в природата имат бавен размножителен цикъл, а размножаването на уловените панди е съпроводено с огромни затруднения. Строгите наказания от страна на китайското правителство са намалили лова, но териториите, обитавани от панди, стават все по-малко. Въпреки че природните местности, в които живеят, са защитени като природни резервати, има случаи, в които **браконieri** продължават да ловуват и да убиват панди.

ТЕКСТ 2

„Дългогодишната работа на природозащитниците се увенча с успех. Голямата панда вече не е застрашен вид“, съобщи Би Би Си. Официалният статут на любимото на мнозина животно беше променен от *застрашен* на *уязвим* заради нарастването на популацията на вида в Китай. Фактът беше обявен като част от промените в Червения списък на Международния съюз за защита на природата (IUCN).

Усилията на Китай дадоха резултат. През 2004 г. е имало само 1596 панди в дивата природа, но по последни данни броят им се е увеличил и вече има регистрирани 1864 възрастни панди. Няма точни сведения за броя на малките, но се предполага, че общият брой на представителите на вида е около 2060. „Данните от национални проучвания с различен мащаб показват, че наблюдаваният по-рано спад на популацията е овладян и че тя е започнала да нараства“, гласи докладът на IUCN. Тези позитивни резултати са плод на усилията на хората, ангажирани с опазването на пандата чрез грижи за нормалното състояние на нейните местообитания, чрез програми за залесяване и чрез забраната за лова на този животински вид. Според учените китайците са свършили много добра работа с пандите, след като са разбрали, че **ножът е опрял до кокала**.

Международният съюз за защита на природата обаче предупреди, че успехът може да се окаже краткосрочен. Възможно е промените в климата да унищожат над една трета от бамбуковите гори в следващите 80 години. „Поради тази причина популацията на пандите се очаква да намалее въпреки постигнатия в последните 20 години напредък“, прогнозира природозащитниците. Оказва се, че за да бъде запазен този емблематичен вид, трябва да продължат ефективните мерки за защита на горите и да се реагира на нововъзникващите заплахи.

31. Изброени са факти от двата текста, както и факти, които липсват в тях. В свитъка за свободните отговори запишете САМО буквите на отговорите, с които са означени ЧЕТИРИТЕ факта, ПРИСЪСТВАЩИ в посочените текстове.

- А) Въпреки строгите наказания, които са намалили лова, териториите, обитавани от панди, намаляват.
- Б) Бебето на голямата панда отваря очите си около 45 дни след раждането си и започва да пълзи след още около 30 дни.
- В) Специално приспособление на предната лапа помага на голямата панда да хваща филизите и листата на бамбука.
- Г) Една голяма панда яде на ден средно около 15 кг бамбукови листа и филизи, за да се нахрани.
- Д) Голямата панда живее поединично с изключение на времето, когато е в размножителен период.
- Е) Необходимо е ефективните мерки за защита на горите да продължат, за да бъде запазена голямата панда.
- Ж) Уловените от човека панди се хранят със зърнени храни, мляко и градински зеленчуци.
- З) Голямата панда може да вижда ясно през нощта, понеже има същите зеници като на котките.

32. В свитъка за свободните отговори запишете ВЪЗМОЖНО НАЙ-КРАТКО кое е ОБЩОТО, за което се говори в ДВАТА текста.

33. В свитъка за свободните отговори в рамките на 2 – 3 изречения формулирайте собствена теза по една от посочените теми:

*Опазването на застрашените животни
За или против izdeliyata от животинска кожа*

34. В свитъка за свободните отговори запишете сбито и кратко (в резюме) основното от съдържанието на Текст 2.

35. За всяко празно място изберете НАЙ-УМЕСТНАТА от думите и я запишете срещу съответната буква в свитъка за свободните отговори.

Активната почивка е период, в който тялото ни има възможността да си „поеме дъх“, да се (А) и да отпочине. Изследванията показват, че (Б) на дейности, които изискват физическо натоварване, (В) стреса повече, отколкото седенето вкъщи. Активната почивка без интензивна работа на мозъка води до (Г) самооценка, до липса на вяра в собствените сили и до безпокойство.

- А) установи, възстанови, възхити
- Б) противопоставянето, изброяването, извършването
- В) намалява, намалявайки, намаляващо
- Г) унижена, понижена, пожизнена

36. В свитъка за свободните отговори срещу съответната буква запишете правилните ФОРМИ на думите, поставени в скоби.

А) Членуване

(Министерство) на околната среда и водите публикува отчета за (дейност) си през изминалата година. (Текст) на документа можете да откриете на сайта на държавната институция.

Б) Местоимения

Видяхте ли (някой/някого) в къщата?

(Кой/Кого) още възнамеряваш да поканиш на тържеството?

До състезанието се допускат онези ученици, (чийто/чиито) изпитен тест е изпратен в определения срок.

От известно време той пише поезия, но все още не е публикувал нито едно (свое/негово) стихотворение.

В) Учтивя форма

Господин Колев, бих искала да Ви благодаря лично, че винаги сте (бил) толкова (мил) и (грижовен) към мен по време на съвместната ни работа.

37. В текста са пропуснати САМО ПЕТ препинателни знака. Препишете текста в свитъка за свободните отговори, като поставите пропуснатите знаци.

В днешно време често се говори за здравословното хранене, но хората, които го прилагат са по-малко от тези, които просто проявяват интерес към него. Известен диетолог споделя Хората често предприемат първата стъпка, но бързо се отказват понеже се чувстват лишени от разнообразна храна, а да се храним здравословно не означава да ядем само зеленчуци.

Прочетете творбата „Линее нашто поколение“ и изпълнете 38. и 39. задача.

* * *

Линее нашто поколение,
навред застои, убийствен мраз;
ни топъл луч, ни вдъхновение
не пада върху нас.

Къде вървим, не мислим твърде,
посока няма в нашия път,
спокойно бият тесни гърди,
кога от злоба не кипят.

Стресни се, племе закъсняло!
Живейш ли, мреш ли, ти не знайш!
След теб потомство иде цяло –
какво ще да му завещайш?

Ил твоят път се веч изравни?
Ил немаш други ти съдби?
Ил немаш ти задачи славни
и цяло бъдеще с борби?

Недей оставя, мили боже,
без лампа твоя свет олтар,
без химна твоего подножъе,
без вяра живата си твар!

Недей оставя без звезда
моряка, в нощний мрак остана,
без утро мъничката птица,
народите – без идеал.

38. В свитъка за свободните отговори запишете с ЦИТАТИ от текста ДВА ПРИМЕРА (С ПО ЕДИН СТИХ), които представят пасивността и безразличието на поколението.

39. В свитъка за свободните отговори със СВОИ ДУМИ запишете ДВА ПРИМЕРА за ценности, които се откриват в призива на лирическият говорител.

40. Свържете името на героя с името на автора, от чиято литературна творба е съответният герой. В свитъка за свободните отговори срещу съответната буква запишете името на автора.

А) Люцкан	Иван Вазов
Б) Благолаж	Алеко Константинов
	Елин Пелин
	Йордан Йовков

Свържете името на героинята с литературната творба, от която е съответната героиня. В свитъка за свободните отговори срещу съответната буква запишете заглавието на творбата.

В) баба Марга	„Под игото“
Г) кака Гинка	„Гераците“
	„Задущница“
	„През чумавото“

Свържете заглавието на всяка от творбите с нейния автор. В свитъка за свободните отговори срещу съответната буква запишете името на автора.

Д) „Сън“	Елисавета Багряна
Е) „Ний“	Никола Вапцаров
	Христо Смирненски
	Христо Ботев

ДЪРЖАВЕН ЗРЕЛОСТЕН ИЗПИТ ПО БЪЛГАРСКИ ЕЗИК И ЛИТЕРАТУРА

19 май 2021 година

ТРЕТИ МОДУЛ (120 минути)

Аргументативния текст напишете в свитъка за свободните отговори на предвиденото място.

41. Прочетете откъса от творбата на Йордан Йовков „Песента на колелетата“ и в свитъка за свободните отговори напишете аргументативен текст в обем до 4 страници на тема *Смисълът на благотелянието*. Преди текста отбележете жанра му – интерпретативно съчинение или есе.

Един есенен ден, един от ония дни, когато слънцето пече меко, когато небето е много синьо и във въздуха, като сребърни жици, се носят паежини, Сали Яшар стоеше на пейката си и забеляза, че към него се приближаваше Джапар с праметната на рамо пушка. [...]

– Какво има, Джапар? – попита след малко Сали Яшар, престорено спокоен. – Какво ново?

– Новото е туй – каза Джапар, като подпираше пушката си до стената и се канеше да седне, – новото е туй, че снощи си доде Чауш Ибриям.

– Хайде холан! – учуди се Сали Яшар – че нали казаха, че го били бастинали по пътя, че го убили?

– Тъй казваха, ама доде си човека. Аз сам го видях.

Явно беше, че Джапар се готви да разкаже цялата случка, но най-напред той си направи цигара, запали я и след туй почна да разказва бавно и с тия подробности, с които хората от селата обичат да пъстрят речта си.

– Бях отишел снощи – започна той – към Касап Османовия харман. Лаеха кучетата там, рекох да видя какво има. Нямах нищо, седнах на камъка под бѐза да си почина. Трябва да е било късно – керванджийката беше изгряла. По едно време чувам: джан, джан... върви каруца. Давам ухо, слушам – далеч е, отвѐд гробищата е, ама тъй хубаво се чува, пее, пее...

Джапар позамълча и замислено се загледа пред себе си.

– Да ти кажа ли, Сали уста, такъв ми е занаятът, трябва да се седи цяла нощ, а пък нощ дълга, не се минава лесно. Гледам, залисвам се, колкото време да мине. Понякога седя и слушам каруците, като се връщат. И знаеш ли, Сали уста, твоите каруци, както ти ги правиш, ги няма нийде: всяка си има свой глас, всяка си пее на свой макам. И седя аз, слушам ги и си казвам: ей тази е на Мурада, таз на Халиолу Ешреф, таз на Карани... Та да си дода на думата, снощи като чух каруцата, слушах, слушах, па тозчас си рекох: „Туй е каруцата на Чауша, не може да бѐде да е друга!“ И наистина, подир малко затупкаха боси крака, гледам, чернее се фередже, върви жена и около нея деца скимучат като прасенца, плачат. Познах я – жената на Чауша. „Татко ви си иде, мама“ – дума им. И каруцата дрънчи, дрънчи, иде... Право да ти кажа, Сали уста – каза Джапар и въздѐхна, – дожала ми и си поплаках. Ах, голяма радост, голяма дунанма беше снощи в къщата на Чауша!

Цял изтрѐпнал, Сали Яшар гледаше в земята, мълчеше и мислеше. Той вече не се обади и Джапар, като постоя още малко, взе си пушката и трѐгна да си ходи.

– Сали уста – каза той, – каруците, дето ги правиш, себап са. Все е хубаво, като се връщаш, да те познаят вкъщи и да излязат да те посрещнат!

Чу ли, или не тия думи, не се знаеше, но Сали Яшар не продума и си остана все тъй замислен, обгърнат с гѐстия дим на цигарата си.

На другия ден Сали Яшар беше в ковачницата си и – което рядко се случваше с него, когато работеше – той три пъти подред слага чука си на наковалнята и, като скръстеше ръце и се подпреше на него, оставаше тъй дълго време замислен, докато духалото работеше. Първия път той си спомни онова, което Джапар беше му разказвал за връщането на Чауша. Втория път той си спомни как сам беше чул каруцата, когато идеше Шакире, и, както винаги в тия случаи, се просълзи. Третия път, когато Сали Яшар се подпря на чука и се замисли, той сякаш като насън видя хиляди и хиляди каруци, които се връщат, които пеят по пътищата, а от ниските къщурки, над които се носи вечерен дим и прах, излизат жени с деца на ръце, други по-големи деца тичат наоколо им и всички вървят срещу каруците, за да ги посрещнат...

Никога Сали Яшар не беше изпитвал таква вълнение и такава радост. „Аллах! – пошепна той и се улови за челото. – Аз съм бил сляп, аз съм бил глупав! Каква чешма и какви мостове искам да правя? Себап! Има ли по-голям себап от тоя, който правя? Каруци трябва да правя аз, каруци!“

МИНИСТЕРСТВО НА ОБРАЗОВАНИЕТО И НАУКАТА

ДЪРЖАВЕН ЗРЕЛОСТЕН ИЗПИТ ПО БЪЛГАРСКИ ЕЗИК И ЛИТЕРАТУРА

19 май 2021 година

КЛЮЧ С ВЕРНИТЕ ОТГОВОРИ

Задачи с избираем отговор

<i>Задача</i>	<i>Верен отговор</i>	<i>Брой точки</i>
1.	Г	1
2.	Г	1
3.	А	1
4.	А	1
5.	В	1
6.	Г	1
7.	В	1
8.	Б	1
9.	Г	1
10.	Г	1
11.	Г	1
12.	А	1
13.	Б	1
14.	Г	1
15.	Б	1
16.	В	1
17.	Б	1
18.	В	1
19.	А	1
20.	Г	1
21.	Б	1
22.	Б	1
23.	Б	1
24.	Б	1
25.	А	1
26.	А	1
27.	А	1
28.	Г	1
29.	Г	1
30.	А	1

Задачи със свободен отговор

Задача	Верни отговори	Брой точки
31.	А, В, Д, Е	4
32.	голямата панда/пандата/пандите	1
33.	Теза	2
34.	Текст	4
35.	А) възстанови Б) извършването В) намалява Г) понижена	4
36.	А) Министерството, дейността, Текста Б) някого, Кого, чийто, свое В) били, мил, грижовен	10
37.	В днешно време често се говори за здравословното хранене, но хората, които го прилагат, са по-малко от тези, които просто проявяват интерес към него. Известен диетолог споделя: „Хората често предприемат първата стъпка, но бързо се отказват, понеже се чувстват лишени от разнообразна храна, а да се храним здравословно, не означава да ядем само зеленчуци“.	5
38.	„Линее нашто поколение“ „навред застой, убийствен мраз“ „ни топъл луч, ни вдъхновение“ „Къде вървим, не мислим твърде“ „посока няма в нашия път“ „спокойно бият тесни гърди“ „Живейш ли, мреш ли, ти не знайш!“	2
39.	<u>Например:</u> - вяра - просветление - осмислена цел - отговорност към бъдещото поколение - формиране на идеал	2
40.	А) Йордан Йовков Б) Елин Пелин В) „Гераците“ Г) „Под игото“ Д) Никола Вапцаров Е) Христо Смирненски	6
41.	Текст	30